

บทที่ ๕

บทสรุป

กรมตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัยแม้จะไม่มีองค์กรที่เด่นชัด แต่ตำรวจก็ได้รับการสนับสนุนฐานว่ามีภารกิจหลักในการเป็นองครักษ์ของพระมหากษัตริย์ ในสมัยอยุธยา นับแต่รัชกาลของพระเจ้าอู่ทอง หน่วยงานตำรวจมีฐานะเป็นกรมกรมหนึ่ง เรียกว่ากรมพระตำรวจ มีหน้าที่รับใช้ อารักขา และสนองพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น หน่วยงานตำรวจมีฐานะเป็นกรมรวม ๒ กรม ขึ้นอยู่กับสมุหนายก ซึ่งได้แก่ กรมตำรวจภูธร และกรมตำรวจภูบาล ทั้ง ๒ หน่วยมีหน้าที่หลักในการสอดส่องดูแล การก่อการกบฏจลาจล และภัยที่มีต่อเสถียรภาพของบ้านเมือง เมื่อกิจการตำรวจเริ่มประสบความสำเร็จ ยุ่งยากและทวีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการแผ่อิทธิพลของชาติตะวันตก ปัญหาเกี่ยวกับ สิทธิสภาพนอกอาณาเขตปัญหาอาชญากรรม และการก่อความไม่สงบที่รุนแรง และเพิ่มมากขึ้นทั้งใน เขตเมืองหลวงและภายในราชอาณาจักรที่ห่างไกล ระบบงานตำรวจก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นแบบ ยูโรป มีการยกเลิกกรมในสมัยโบราณและตั้งองค์กรตำรวจทั้งภูบาลและภูธรขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่ซึ่ง เน้นในการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้ายขึ้นโดยเฉพาะอย่างจริงจัง จนกล่าวได้ว่าระบบงานตำรวจในปัจจุบันมีรากฐานอย่างเป็นปึกแผ่นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ซึ่งมีการ ขยายขอบเขตการดำเนินงานออกไปทั้งในส่วนกลางในแต่ละมณฑล แต่ละภูมิภาค และแต่ละท้องถิ่น

สำหรับบทบาททางการเมืองของตำรวจ เนื่องจากว่าการจัดองค์กรของตำรวจนั้นไม่มีความแตกต่างจากสถาบันทหาร เพราะทหารได้เข้ามาับบทบาทอย่างมากต่อกิจการตำรวจในอดีตที่ผ่านมา แต่ว่าในสภาวะปัจจุบันทหารนั้นภาระหน้าที่ในการป้องกันประเทศลดน้อยถอยลงจากอดีตมากมายเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยโบราณ แต่บทบาทและภาระหน้าที่ของตำรวจกลับเพิ่มขึ้นอย่างมากมา ในสภาพสังคมที่สลับซับซ้อนเมื่อพิจารณาถึงการเป็น Professional แล้ว ตำรวจก็มีลักษณะเดียวกับทหารคือมีสถาบันการศึกษาและการฝึกอบรมที่เหมือนกับทหารคือมี ร.ร. นายร้อยตำรวจ และโรงเรียนตำรวจนครบาล และโรงเรียนตำรวจภูธร ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่แยกแยะเฉพาะออกไปจากพลเรือน เพราะฉะนั้นตำรวจจึงเป็นองค์กรที่คล้ายทหารคือมีระเบียบวินัยและเป็นหน่วยงานที่ติดอาวุธได้ในยามสงบ แต่ภารกิจของตำรวจนั้นสัมพันธ์กับประชาชนมากกว่าทหาร เนื่องจากเป็นผู้

พิทักษ์กฎหมายและเป็นหน่วยที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน จากการทำตำรวจนั้นสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรงนั่นเอง และเป็นองค์กรที่ติดอาวุธใ้ยามสงบ จึงทำให้ทั้งนักการเมืองและนักการทหารต่างหมายปองที่จะมีอิทธิพลเหนือกรมตำรวจ โดยเข้ามามีบทบาทหรืออิทธิพลต่อตัวอธิบดีกรมตำรวจ แต่ถ่าพิจารณาในแง่กลับกันจะพบว่าตำรวจเองนั้นบางครั้งก็ได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองเองด้วย

๑. ตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ นักการเมืองได้เข้าควบคุมอำนาจหน้าที่กำลังคนและกำลังอาวุธที่ตำรวจมีอยู่เพื่อสนับสนุนอำนาจของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจในการสอบสวนและจับกุมตามกฎหมายซึ่งกลุ่มอันแม่แต่ทหารซึ่งมีกำลังพลกำลังอาวุธและการจัดองค์การที่กว่าตำรวจก็ไม่มีอำนาจดังกล่าว ประการที่สองคือ นักการเมืองได้ใช้ตำรวจในการแสวงหาและพิทักษ์รักษาอำนาจในทางการเมืองโดยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การจับกุม กำจัดหาข่าว เป็นต้น และประการสุดท้าย นักการเมืองได้ใช้อิทธิพลเข้าแทรกแซงการบริหารงานบุคคลภายในกรมตำรวจเพื่อสนับสนุนบุคคลที่เป็นฝ่ายตน

๒. ตำรวจได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองเสียเอง โดยมีบทบาทในลักษณะของการดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง มีอำนาจแท้จริงอยู่เบื้องหลัง ตลอดจนมีบทบาทในกระบวนการทางการเมือง เช่น การสังกัดพรรคการเมือง โดยสมัครเข้าสู่ตำแหน่งในสถาบันนิติบัญญัติ และสถาบันบริหารเพื่อเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจหรือการเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตรง ซึ่งจะมีผลคือการกำหนดนโยบายหรือการพัฒนากรมตำรวจในอนาคตภายหน้า ถ้ามีตำรวจได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนเข้าสู่ระบบการเมืองมากขึ้นตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองไทยกับการบริหารงานของกรมตำรวจ ปรากฏว่าในช่วงระยะเวลา ๕๖ ปี นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ในยุคสมัยที่อธิบดีกรมตำรวจเป็นบุคคลที่มาจากทหารและผู้นำทางการเมืองในขณะนั้นขาดความเกื้อหนุน หรือไม่มีฐานอำนาจทางการเมืองสนับสนุนแล้ว ตำรวจจะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างกว้างขวาง อาทิเช่น พล.ต.อ. หลวงอดุลย์เดชจรัส ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ การจับกุมผู้ต้องสงสัย ๕๒ คน ในวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑ จนกระทั่งการตัดสินใจพิพากษาของศาลพิเศษให้ประหารชีวิตนักโทษ ๑๘ คน การต่อต้านญี่ปุ่นของฝ่ายเสรีไทยภายในประเทศในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ล้วนแล้วแต่ พล.ต.อ. หลวงอดุลย์เดชจรัส เป็นผู้ใช้อำนาจวินิจฉัยสั่งการทั้งสิ้น แม้แต่จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เองก็ยังยอมรับว่ากลัว พล.ต.อ. หลวงอดุลย์เดชจรัส พล.ต.อ. เผ่า

ศรียานนท์ มีอำนาจอย่างแท้จริงในการกำจัดการของฝ่ายรัฐบาล ในสมัยที่ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ยังไม่ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจนั้น บทบาทของ พล.ต.อ.เผ่า เป็นไปในลักษณะการปราบปรามปรักหักพังทางการเมืองของรัฐบาลทหารของจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยใช้ตำรวจสันติบาลในการสืบสวนตั้งในกรณีกบฏเสนาธิการในปี ๒๔๙๑ กบฏวังหลวง กบฏแมนฮัตตัน ซึ่งรัฐบาลทหารและตำรวจเข้าทำการปราบปรามอย่างเด็ดขาดและรุนแรง หลังจากนี้ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจแล้ว ก็ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างกรมตำรวจอย่างขนาดใหญ่ คือ ปรับปรุงกำลังฝ่ายตำรวจให้มีอาวุธและยานพาหนะที่ทันสมัยขึ้น จัดตั้งหน่วยพิเศษอีก ๒ หน่วย คือหน่วยรถเกราะหนักและเบา และหน่วยพลร่ม จนกำลังตำรวจมีสภาพเป็น "กองทัพ" ซึ่งสหรัฐอเมริกามีส่วนสนับสนุนในด้านการส่งรถถัง รถหุ้มเกราะ เครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ เรือ และอาวุธทันสมัยให้กรมตำรวจไทยด้วย ซึ่ง พล.ต.อ.เผ่า ได้อ้างว่าเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการรณรงค์เพื่อปราบปรามพวกคอมมิวนิสต์ ตำรวจในสมัยนั้นมีบทบาทมากมายในด้านการใช้กฎหมายในลักษณะการใช้อำนาจจับกุม เช่น ขบถสันติภาพ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ ซึ่งบทบาทของกรมตำรวจในยุคของ เผ่า ศรียานนท์ นั้นได้กลายเป็นตำรวจพิทักษ์ผลประโยชน์ทางการเมืองไปโดยปริยาย โดยเฉพาะการกำจัดการของฝ่ายรัฐบาล แม้แต่ในการหาเสียงและการจัดตั้งพรรคการเมืองล้วนแต่อยู่ภายใต้การควบคุมของ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ทั้งสิ้น พล.ต.อ.ไสว ไสวแสนยากร คือรองหัวหน้าคณะปฏิวัติ พ.ศ. ๒๕๐๑ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คือหัวหน้าคณะปฏิวัติและนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคสหประชาไทย และบุคคลในคณะปฏิวัติ รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข พล.ต.อ.ประภาส จารุเสถียร ดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าคณะปฏิวัติ และรองนายกรัฐมนตรี พล.ต.อ.ประจวบ สุนทราวงกูร ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และมหาดไทยในเวลาต่อมา เป็นต้น

ส่วนในยุคต่อมากิจการตำรวจจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจได้แก่ บุคคลที่นักการเมืองไว้วางใจแล้ว ทั้งสิ้น อาทิ กรณีปลด พล.ต.ท.พระยาอชิกรัตน์ประกาศ อธิบดีกรมตำรวจ และแต่งตั้ง พล.ต.อ.พระยาบุเรศคุ้มกิจ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจแทน ในสมัยที่ พล.ต.อ.พระยาอนุสรณ์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ปรากฏว่าคณะราษฎรได้ส่ง พล.ต.หลวง อุดมย์เกษจรัส มาดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจเพื่อควบคุมกิจการตำรวจ โดยจะ

พิจารณาได้จากหนังสือที่อธิบดีกรมตำรวจเซ็นชื่อแล้ว จะต้องเขียนว่า "เสนอรองอธิบดี
กรมตำรวจเพื่อทราบ" เป็นต้น ในสมัย พล.ต.ท.พระรามอินทรา กรณีพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลสวรรคต พฤติกรรมของอธิบดีกรมตำรวจได้แสดงให้เห็นว่า
อธิบดีกรมตำรวจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ นายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีอย่างเห็น
ได้ชัด

ส่วนในยุคปัจจุบันที่อธิบดีกรมตำรวจเป็นนายตำรวจอาชีพ กิจการตำรวจจะตก
อยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมืองเสมอมา บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดี
กรมตำรวจนั้นได้แก่บุคคลที่นักการเมืองไว้วางใจแทบทั้งสิ้น จากเหตุการณ์ภายหลังวันที่
๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ซึ่งภาวะการณ์ที่ประเทศไทยต้องตกอยู่ในช่วงนองเลือด
ภาพพจน์ของตำรวจขณะนั้นตกต่ำมากจนป้อมยามตำรวจถูกเผาหลายคู พอดต่อมาที่มีการเรียก
ร้องประชาธิปไตยประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเต็มที่ ช่วงนั้นภาวะการณ์ของกรมตำรวจไม่ได้
ถูกแทรกแซงจากนักการเมือง แต่หลังจากนั้นเมื่อเกิดกรณี ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ นักการเมือง
ก็ได้เข้ามาแทรกแซงกรมตำรวจอีก โดยการปลดอธิบดีกรมตำรวจ พล.ต.อ.ศรีสุข
มหินทรเทพ นับเป็นเหตุการณ์ที่เห็นได้ชัดเจน และนักการเมืองก็ได้เข้ามามีบทบาทในการ
แต่งตั้งโยกย้ายภายในกรมตำรวจอยู่เสมอ จะแทรกแซงได้มากหรือน้อยก็ขึ้นกับตัวแปร
๒ ตัว คือ บุคลิกภาพของอธิบดีกรมตำรวจ และสภาพการณ์การเมืองภายในประเทศเป็น
ตัวประกอบ ตัวอย่างเช่น อธิบดี พล.ต.อ.เกา สารสิน หลังจากขึ้นเป็นอธิบดีกรม
ตำรวจแล้วก็ได้พยายามทำตัวเป็นกลางระหว่างนักการเมืองและนักการเมืองทหาร และพยายาม
ปักข้อเรียกร้องของนักการเมืองที่จะเข้ามากำหนดบทบาทในการบริหารงานภายในกรม
ตำรวจ พร้อมทั้งพยายามดำเนินนโยบายซัจจอิทธิพลมืด และเสริมสร้างโครงการมวลชน
สัมพันธ์ พยายามแก้ไขภาพพจน์ของตำรวจเพื่อพัฒนาการบริหารงานของกรมตำรวจให้เข้า
สู่ความเป็นประชาธิปไตย

ขอเสนอแนะ

๑. อาจพิจารณายกฐานะกรมตำรวจให้เป็นทบวง แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาคำ
ความระมัดระวังถึงข้อเสียที่จะเกิดขึ้นด้วย ภาระหน้าที่ของตำรวจในสังคมปัจจุบันนับวัน
มีแต่จะเพิ่มขยายขอบเขตคามสภาพสังคมที่สลับซับซ้อนของสภาพการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

กรมตำรวจมีงานในความรับผิดชอบมากมาย มีทั้งงานด้านการรักษาความสงบภายใน การดำเนินการให้กฎหมายมีผลใช้บังคับกฎหมาย ตลอดจนการดำเนินการสืบสวนและสอบสวนจับกุมผู้กระทำผิดและเปรียบเทียบปรับเป็นงานที่มีขอบเขต การทำงานประจำ ในหน้าที่ที่มีเป็นจำนวนมากควรที่จะได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานให้กว้างขวาง และมีประสิทธิภาพกว่าเดิม ควรจะยกฐานะกรมตำรวจเป็นทบวงเพื่อจะสามารถขยาย อัตรากำลังได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้แล้วการแก้ไขปรับปรุงกรมตำรวจนั้น ควรคำนึงถึง คุณภาพของกำลังพล (บุคลากร) และประสิทธิภาพในการระดมใช้กำลังพลของกรม ตำรวจเป็นสำคัญ ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลของกรมตำรวจนั้นพิจารณาได้ใน ๒ ลักษณะ คำนึงคุณภาพและคำนึงปริมาณ ปัญหาคุณภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องควมมี ประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถ ความมีคุณยพินิจในการตัดสินใจ (ที่ยุติธรรมและมี คุณธรรม) ของข้าราชการตำรวจเท่าที่ผ่านมามักจะปรับปรุงคุณภาพของตำรวจนั้นมักจะ มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มเครื่องมือเครื่องใช้และอาวุธยุทโธปกรณ์ แต่ปัญหาการปรับปรุงคุณภาพ ของตำรวจไม่ได้มีการแก้ไข สมควรที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงด้านการพัฒนาคุณภาพของ ตำรวจ โดยเฉพาะตำรวจที่ต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ซึ่งไม่มีสถาบันใดที่จะเปิดหลักสูตรให้ เข้าอบรม ซึ่งผิดกับตำรวจชั้นสัญญาบัตรยังมีหลักสูตรสารวัตร หลักสูตรผู้กำกับการ หลักสูตรนักบริหารงานชั้นสูง ควรจะให้ตำรวจที่ต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรได้เข้ารับการอบรมบ้าง ตามโอกาสเมื่อเขาปฏิบัติงานในหน้าที่มาเป็นเวลายาวนาน ควรเปิดหลักสูตรระยะสั้นให้ มีการอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ตำรวจ ปัญหาคำนึงปริมาณงาน พิจารณาเปรียบเทียบจำนวนประชากรของประเทศมี ๕๐ ล้านคน กับจำนวนกำลังตำรวจ ทั้งหมดซึ่งมีประมาณ ๑ แสนห้าหมื่นคน (จำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของกำลังตำรวจนั้นทำหน้าที่ เกี่ยวกับงานธุรการและงานบริหารภายในหน่วย) เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนแล้วจะพบว่ามีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มกำลังตำรวจให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะสังคมยิ่งซับซ้อนเท่าใด ปัญหาทุกปัญหายิ่งเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหาทางด้านอาชญากรรม

ประโยชน์ที่อาจจะได้จากการยกฐานะกรมตำรวจเป็นทบวง เพื่อที่จะแก้ไข การทำงานของตำรวจอาจเป็นดังนี้

ประการที่ ๑ หากการยกฐานะเป็นผลสำเร็จ สิ่งที่ดีชัดเจนที่สุดคือข้าราชการ ในระดับต่าง ๆ ของกรมตำรวจก็จะมี การขยายอัตราตำแหน่งมากยิ่งขึ้น มีช่องทางใน

การรับผิดชอบหน้าที่สำคัญ ๆ มากขึ้น อันอาจจะหมายถึงขวัญและกำลังใจของข้าราชการ
ตำรวจอาจดีขึ้น เพราะมองเห็นโอกาสก้าวหน้าเพิ่มกว้างมากขึ้น

ในการยกฐานะขึ้นเป็นทบวงนั้นจะต้องสามารถมองเห็นปัญหาพื้นฐานได้ถ้อย
เพราะถ้ายกฐานะขึ้นไปแล้วไม่สามารถแก้ปัญหานั้นได้ก็จะเป็นการเสียเปล่า

ปัญหาพื้นฐานที่กำลังพูดถึงอยู่ขณะนี้คือ ประการแรกที่สำคัญที่สุดคือการให้
บริการแก่ประชาชนในงานต่าง ๆ ที่ตำรวจรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของปัญหาความ
ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงภายใน ปัญหาเกี่ยว
กับเรื่องการบริหาร พอมาเป็นทบวงแล้วสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ประชาชนจะได้รับอย่างมี
คุณภาพและมีปริมาณเพิ่มขึ้นหรือไม่ อันนี้คือประการแรก

ประการที่ ๒ นั้นคือเรื่องของปากท้องของข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อย ในเรื่อง
ของเงินเดือน ในเรื่องของสวัสดิการที่มีการผูกกันมานานเหลือเกินว่า เงินเดือนของ
ตำรวจนั้นน้อยกว่ากรมกร สถาพออย่างนี้ถ้ายกฐานะเป็นทบวงแล้วจะสามารถแก้ปัญห
จุดนี้ได้หรือไม่ ตำรวจชั้นประทวนหรือระดับรองสารวัตรก็ตามจะมีสวัสดิการดีขึ้นไหม จะ
ทำงานตามมาตรฐานสากลได้หรือไม่ เป็นต้นว่าวันละ ๘ ชม. อาทิตย์ละไม่เกิน ๕ วัน
ถ้าหากว่าโรงพักยังคงถูกปล่อยปละละเลยแล้วยังต้องทำงานหนักเหมือนเดิมก็ยังไม่เห็น
ประโยชน์ว่าทำไมจะต้องยกประโยชน์ให้เฉพาะชั้นผู้ใหญ่

ประการที่ ๓ พนักงานสอบสวนทุกวันนี้ก็อยู่ในฐานะที่ต้องพึ่งตนเอง และใน
ขณะเดียวกันพนักงานสอบสวนก็มีการกิจที่หนักหน่วงมาก นอกเหนือจากงานภารกิจของ
โรงพักงานของพนักงานสอบสวนเองก็เป็นงานหนัก และเมื่อมองไปถึงผู้บริหารระดับ
ต้นหรือระดับกลาง เป็นต้นว่า ระดับสารวัตร สารวัตรใหญ่ หรือผู้กำกับ สายงาน
ต่าง ๆ ของตำรวจนั้น ทุกวันนี้ก็มีลักษณะเหลื่อมล้ำและตกต่ำ เมื่อเทียบกับหน่วยงาน
ที่ใกล้เคียงกัน เป็นต้นว่าของกรมการปกครองก็ตาม หรือแม้กระทั่งของกระทรวงศึกษา
ก็ตาม สถาพออย่างนี้ถ้ายกฐานะเป็นทบวงแล้ว แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและตกต่ำไม่ได้
ก็คงเป็นสิ่งที่น่าเสียดาย

ประการที่ ๔ การพัฒนาหน่วยที่เป็นหน่วยหลักที่สร้างกันมานานก็คือ เรื่อง
ของสถานีตำรวจนครบาล สถานีตำรวจภูธร อำเภอ ตำบล หมวก หรือกองร้อยตำรวจ

กระแวนชายแดนหน่วยหลักเหล่านี้จะใ้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการยกฐานะเป็นทบวง เพราะหน่วยเหล่านี้เรียกว่าทำให้มีกรมตำรวจ หรืออาจจะเรียกว่าในอนาคตจะมีทบวง ตำรวจหรือไม่ ถ้าการที่ให้ความสนใจเฉพาะแยกแต่ไม่ให้ความสนใจทั้งระบบจนไม่มาถึงรากเหง้าก็คงจะไม่มีประโยชน์อะไร

ประการที่ ๕ การพัฒนาระบบการแต่งตั้งโยกย้ายซึ่งเป็นปัญหาหลักที่มีมาช้านาน ถ้าระบบนี้ไม่สามารถจะสร้างมาใช้ระบบคุณธรรมที่เหมาะสมมันก็คงจะไม่เป็นประโยชน์อะไรมากนัก

และในประการสุดท้ายก็คือ เรื่องของการเสริมสร้างภาวะผู้นำในกรมตำรวจ กรมตำรวจมีหลักประกันอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องการแต่งตั้งโยกย้าย ว่าบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในส่วนต่าง ๆ จะเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีความเสียสละ มีคุณธรรม เพราะผู้บริหารในตำแหน่งต่าง ๆ ซากซึ่งสิ่งเหล่านี้อย่างที่เรเคยประสบ

ข้อเสียของการยกกรมตำรวจเป็นทบวง คือนอกจากเป็นการทวนกระแสการพัฒนาตามหลักสากล เพราะประเทศที่พัฒนามีแต่จะกระจายอำนาจกิจการตำรวจ ไม่ใช่รวมอำนาจจนเป็นทบวงแล้ว อาจมีปัญหาคือตามมากล่าวคือ ถ้ายกกรมตำรวจเป็นทบวงแล้วเป็นการยกฐานะกองบัญชาการต่าง ๆ ในกรมตำรวจขณะนี้ขึ้นเป็นหน่วยราชการระดับกรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องจะตระหนักและควรที่จะหาแนวทางแก้ไขข้อเสียในการปรับปรุงเป็นทบวงด้วย

ประการที่ ๑ สิ่งที่เราเห็นได้ชัดก็คือทุกหน่วยงานที่แยกตัวเป็นกรม จะมีอิสระในการบริหารงานกันต่าง ๆ มากขึ้น เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เพราะในปัจจุบันนี้กองบัญชาการแม้จะมีแผนงานของตัวเองแต่ก็ยังไม่สามารถบริหารงบประมาณและกำลังพลได้ด้วยตนเอง

ประการที่ ๒ นโยบายในระดับสูง ถึงแม้ว่าแต่ละกรมจะมีอิสระมากยิ่งขึ้น แต่ถาระดับทบวงฯ ไม่มีนโยบายกระจายอำนาจความรับผิดชอบอย่างแท้จริงแล้ว ก็จะกลายเป็นการไปเพิ่มภาระให้กับหน่วยงานในระดับต่ำ ๆ ลงไป ในการที่จะมีขั้นตอนการรายงานเพิ่มมากขึ้นเพราะมี "นาย" เพิ่มขึ้นอีกหลายระดับเลยทีเดียว

แต่ถ้ามีนโยบายกระจายอำนาจที่แน่ชัด งานทุกอย่างจะสิ้นสุดในระดับกรม

เปรียบเทียบกับปัจจุบันคือ หน่วยงานระดับต่ำจะรายงานการปฏิบัติเพียงแค่ระดับกองบัญชาการเท่านั้น อันจะเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานไปได้ระดับหนึ่ง

ในแต่ละหน่วยงาน ถ้ามีขนาดใหญ่ขึ้นก็อาจเป็นการแบ่งแยกการทำงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็อาจเกิดอัตราของแต่ละหน่วยงานมากขึ้นจนกลายเป็น "อาณาจักรของใครของมัน" อย่างเช่นที่เกิดขึ้นในบางกระทรวงขณะนี้

ประการที่ ๓. ถ้ายกกรมตำรวจเป็นทบวงตำรวจพื้นที่ จะต้องมีการแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างน้อยที่สุดค่านอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญาจะต้องแก้ไขใหม่หมดให้สอดคล้องกับสภาพใหม่ให้ทันเวลาด้วย

งานตำรวจเป็นงานที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงภายในของประเทศ นอกจากนั้นยังเป็นหน่วยหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม การประสานงานกับหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่รัฐบาลจนถึง กระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานตำรวจ

แม้ว่ากรมตำรวจเป็นเพียงกรมหนึ่งในกระทรวงมหาดไทยเช่นในปัจจุบัน แต่ก็มี "ศักดิ์ศรี" เพียงพอในการประสานงานกับทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล กระทรวง ยุติธรรม กรมอัยการ กรมราชทัณฑ์ เสมอมา การยกฐานะอาจทำให้กรมตำรวจรับนโยบายด้านความสงบเรียบร้อยจากรัฐบาลได้โดยตรงเข้ามาใกล้ชิดรัฐบาลมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็จะเป็นการเพิ่มช่องว่างกับอัยการและราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกัน อันอาจเกิดปัญหาขึ้นกับกระทรวงการยุติธรรมได้ เพราะขนาดและปริมาณงานของแต่ละหน่วยงานไม่เท่ากัน ทำให้ไม่สามารถรองรับงานซึ่งกันและกันได้พอเหมาะพอสม

แม้แต่ทุกวันนี้จะเกิดปัญหาลักษณะนี้ขึ้นบ้างแล้ว เช่น การที่มิ้นท์โทษันคูก จนทวงราชทัณฑ์ต้องหาโอกาสต่าง ๆ ปลอ่ยตัวนักโทษออกมา แต่ในที่สุดตำรวจก็ต้องจับนักโทษเหล่านี้กลับเข้าสู่การพิจารณาของกระบวนการยุติธรรมอีกครั้งหนึ่ง

ประการที่ ๔. ประชาชนจะไม่ได้รับประโยชน์จากการยกฐานะกรมตำรวจเป็นทบวง ผู้ที่จะได้รับประโยชน์ก็คือระดับสัญญาบัตรเท่านั้น ส่วนชั้นประทวนจะไม่ได้รับประโยชน์เลย

ข้อควรคำนึงถึงสำหรับการยกฐานะกรมตำรวจให้เป็นทบวงนั้น มีข้อที่ควรคำนึงถึงก็คือว่าทั่วโลกยังไม่เคยมีทบวงตำรวจมาก่อนเลย และหากจะมีการตั้งทบวงตำรวจจริงแล้ว การปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องสมบูรณ์ด้วย คือทุกคนต่างรู้หน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนความสำนึกในทางการเมืองที่ค่อนข้างสูง และประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงด้วย

๒. การแต่งตั้งตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจและตำแหน่งสำคัญภายในกรมตำรวจ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การแต่งตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ และตำแหน่งสำคัญในกรมตำรวจล้วนแต่อยู่ภายใต้การพิจารณาของนักการเมืองทั้งสิ้นเสมอมา ทั้งนี้บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจจึงมักจะเป็นบุคคลที่นักการเมืองมอบความไว้วางใจทั้งสิ้น มารยะยะหลังนี้เองที่การแต่งตั้งตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจและตำแหน่งสำคัญภายในกรมตำรวจเป็นระบบคุณธรรมมากขึ้น ซึ่งควรจะกว้างไว้และพัฒนากระบวนการให้แข็งแกร่งขึ้นด้วย และในส่วนของรัฐมนตรีมหาดไทยก็ควรเป็นหลักในการต่อต้านอิทธิพลจากภายนอกคือจากนักการเมืองและนักการทหารที่จะเข้ามามีบทบาทในการแต่งตั้งตำแหน่งสำคัญภายในกรมตำรวจ

๓. การเลือกตั้งคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจมีความสำคัญมาก เพราะการพิจารณาแต่งตั้งนายตำรวจระดับสูงในกรมตำรวจก็แต่ตำแหน่งผู้กำกับการขึ้นไปนั้น เป็นอำนาจแต่งตั้งโยกย้ายของที่ประชุม ก.ตร. โดยมีอนุกรรมการกลั่นกรองเลือกเฟ้นมาก่อนขั้นตอนหนึ่งก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมฯ เพื่อทำการโยกย้ายหรือแต่งตั้งด้วยการผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้นับตั้งแต่ระดับผู้กำกับการหรือเทียบเท่า ซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นตำรวจตรีขึ้นไป ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๓ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ในปัจจุบันประกอบด้วย ๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน อธิบดีกรมตำรวจเป็นรองประธาน เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน รองอธิบดีกรมตำรวจ และผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเป็นกรรมการ ข้าราชการตำรวจโดยตำแหน่ง ๒. กรรมการข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒิแปดคนซึ่งแยกเป็นข้าราชการตำรวจ ผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการขึ้นไปสี่คน และข้าราชการตำรวจบำนาญ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บังคับการขึ้นไปสี่คน จากที่กล่าวมานี้จึงเห็นได้ว่า กรรมการนอกกรมตำรวจมีเพียง ๒ นายคือ รัฐมนตรีและเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

เสนอแนะควรที่จะให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจผู้ทรงคุณวุฒินั้นมาจากการเลือกตั้งทั้งสิ้น โดยกำหนดวิธีการเลือกตั้ง ควรกำหนดกฎเกณฑ์ชั้นยศ และสัดส่วนอย่างไร เพื่อป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวก เพราะบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งนั้นย่อมจะกระทำการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจด้วยความอิสระมากกว่าที่จะถูกนักการเมือง นักการทหารบีบบังคับแต่งตั้งบุคคลของตนเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ และให้ปลอดจากการวิ่งเต้นซื้อเสียงในการเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ เพราะถ้าคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) มาจากการแต่งตั้งก็ต้องอิงนักการเมือง เพราะถือนักการเมืองสร้างเขาแล้วจะทำให้ระบบล้มเหลวเหมือนเดิม

๔. ให้ยุบเลิกหรือโอนหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของกรมตำรวจ ไปให้ส่วนราชการอื่นที่ใดกำหนดก็ได้มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะดังนี้

๔.๑ กองทะเบียน ให้ยุบเลิกกองทะเบียนแล้วโอนงานไปให้กับท้องถิ่น หรือส่วนราชการอื่นรับไปดำเนินการ

๔.๒ กองตรวจคนเข้าเมือง ควรยกฐานะเป็นกรมตรวจคนเข้าเมืองสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยรับผิดชอบงานตรวจคนเข้าเมือง งานทะเบียนคนต่างด้าว งานเสียภาษีอากรของคนต่างด้าว งานเนรเทศ งานแปลงชาติ งานผ่อนผันเข้าเมือง งานส่งเสริมการลงทุนและการขออนุญาตทำงาน และงานควบคุมคนต่างด้าวเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย รวมถึงคนอพยพและคนพลัดถิ่น

๔.๓ กองตำรวจทางหลวง ให้ยุบไปและให้กรมทางหลวงจัดพนักงานรับผิดชอบแทนเมื่อเกิดคดีความผิดอาญาขึ้นก็ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของตำรวจท้องที่ในการดำเนินคดี

๔.๔ กองการต่างประเทศ ให้เลิกไป และโอนงานของกองการต่างประเทศ ไปไว้กับสำนักงานเลขานุการกรม ส่วนงานเกี่ยวกับตำรวจสากลให้ไปรวมไว้กับกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรม

* สัมภาษณ์ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑.

๔.๕ กองทะเบียนคนต่างค้ำวและภาชีอากร ควรให้เลิกไป และให้โอนงานทะเบียนคนต่างค้ำวไปให้กับกรมตำรวจแห่งชาติเมือง ส่วนการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับภาชีอากรให้โอนไปอยู่กับกองบังคับการธุรกิจอาชญากรรมโดยมีจุดเน้นเพื่อสืบหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและการค้า

๔.๖ กองตำรวจรถไฟให้ยุบไป โดยให้การรถไฟตั้งหน่วยรักษากฎหมายของตนเองขึ้น และเมื่อเกิดคดีความผิดอาญาขึ้นก็ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของตำรวจท้องที่ในการดำเนินคดี

๔.๗ กองตำรวจป่าไม้ ควรยกเลิกไปและให้กรมป่าไม้จัดพนักงานรับผิดชอบแทน เมื่อพบเห็นกระทำผิดกฎหมายก็ให้นำมาแจ้งความต่อตำรวจท้องที่ไปทำการสืบสวนดำเนินคดีต่อไป

๕. แกไขภาพพจน์ของกรมตำรวจให้ดีขึ้น ควรปรับปรุงแก้ไขภาพพจน์ของตำรวจให้ดีขึ้นกว่าเดิม "ตำรวจ" (Police) ภาพรวมในสายตาของประชาชนจะมีลักษณะค่อนข้างลบ^๒ ทั้งนี้เนื่องจากตำรวจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการให้คุณให้โทษแก่ประชาชนโดยตรง จากลักษณะดังกล่าวการทำงานของตำรวจจึงประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน เพราะต้องสัมผัสหรือสัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว การปฏิบัติงานย่อมจะกระทบกระทั่งกับประชาชน มีทั้งผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ มีผู้ถูกจับกุม ผู้เสียผลประโยชน์ โดยผู้ที่จะได้รับโทษจากการปฏิบัติงานของตำรวจนั้นแต่เดิมอาจจะมีการรังเกียจตำแหน่งอยู่แล้ว เมื่อต้องมาประสบเหตุการณ์ที่สูญเสียผลประโยชน์ทั้งตัวผู้ถูกจับกุม ญาติพี่น้อง หรือกลุ่มเพื่อนก็จะบังเกิดความเกลียดชังและมีภาพพจน์ที่ไม่ดีต่อตำรวจมากยิ่งขึ้นไปอีก การปฏิบัติงานของตำรวจนั้นจะต้องประสบกับปัญหาและความยากลำบากอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะไม่ว่าตำรวจจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไรจะต้องมีประชาชนฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์ และอีกฝ่ายหนึ่งเสียประโยชน์อยู่เสมอ

ในเรื่องภาพพจน์ของตำรวจนั้น พล.ต.อ.ณรงค์ มหานนท์ อธิบดีอธิบดีกรมตำรวจ

^๒กองบัญชาการตำรวจนครบาล ทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจนครบาล, (เอกสารโรเนียว), หน้า ๒ - ๖.

ได้ชี้แนะพฤติกรรมตำรวจ ๑๑ ประการ^๑ ที่เป็นเหตุให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ หรือ "เกลียดตำรวจ" ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวได้แก่

๑. ประชาชนต้องเสียเวลามากในการไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น การไปแจ้งความ การไปเสียค่าปรับตามใบสั่งจราจร การขอประกันตัวผู้ต้องหา การไปติดต่อบริษัทประกันภัย การไปติดต่อบริษัทขนส่งทางบก เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องเสียเวลาแล้วบางครั้งประชาชนต้องพบกับความเจ็บช้ำใจจากมรรยาทที่ไม่ดีงามและความไม่มีน้ำใจของตำรวจบนสถานีตำรวจอีก

๒. การไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องผ่านนายหน้าหลายต่อ ต้องเสียเงินค่าเบี้ยไ้รายทาง ทั้งนี้เพราะระเบียบปฏิบัติ และขั้นตอนของทางราชการมีมาก ทั้งยุ่งยากสลับซับซ้อน ประชาชนจึงมักจ้างนายหน้าให้ไปติดต่อกันแทนตน ตัวอย่างเช่น การไปขอทำใบอนุญาตใบขับขี่หรือใบพกอาวุธปืนที่กองทะเบียน เป็นต้น

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจมักใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎหมายไม่เป็นธรรมและ ลักลั่น เช่น ในการตรวจจับกุมรถยนต์ที่จอดในที่ห้ามจอด เจ้าหน้าที่ตำรวจมักจับกุมเฉพาะ รถยนต์ส่วนบุคคล ส่วนรถเมล์เล็กหรือรถ ๑๐ ล้อ กลับจอดในที่ห้ามจอดได้โดยไม่ถูกจับกุม ทำให้ประชาชนมองตำรวจว่าได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากรดดังกล่าว

๔. มีกลุ่มอิทธิพลที่ผิดกฎหมายใช้ระบบให้สินบนแก่ตำรวจเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ทำให้ตำรวจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและตกเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพล

๕. ตำรวจบางคนหรือบางหน่วยมีพฤติกรรมรีดไถประชาชน

๖. เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนมีความประพฤติไม่เหมาะสม ใช้กริยาไม่สุภาพต่อประชาชน ปฏิบัติต่อเด็กและสุภาพสตรีไม่เหมาะสม การพูดจากระโชกโฮกฮาก ยกคนข่มขู่ทักเตือนให้อ่านาจอ้มชูแสดงตนเป็นนายประชาชน ขอบแต่งกายนอกเครื่องแบบพกปืนให้ค้ำไม้ไผ่ เพื่อให้ประชาชนรู้ว่าเป็นตำรวจ หรือแต่งกายนอกเครื่องแบบไปนั่งรับประทานอาหารในบ้านและส่งเสียงเอะอะโวยวายเบ็ดเตล็ดรบกวนเสียงดังให้ชาวบ้านรู้ว่าเป็นตำรวจ ตำรวจบางคนไว้ผมยาวรุงรัง ไว้หนวดเครา สิ่งดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนหมกครหิตาและเกลียด-

^๑ พลตำรวจตรี วิชัย วิชัยชนพันธ์ ตำรวจกับความปลอดภัยของประชาชนใน ส่วนภูมิภาค วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๒๕ พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๖ หน้า ๖๖ - ๖๗.

ซึ่งตำรวจ

๗. เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนละเว้นหรือเฉื่อยชาในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อประชาชนมาแจ้งความมักออกไปกุสณานที่เกิดเหตุล่าช้า

๘. ตำรวจบางคนสนใจปฏิบัติหน้าที่เฉพาะงานหรือคดีที่มีผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่างานที่ไม่มีผลประโยชน์หรืองานที่เสี่ยงอันตราย

๙. บางกรณีประชาชนไม่พอใจการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ซึ่งปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายแต่สวนทางกับความรู้สึกและความต้องการของประชาชน หรือบางกรณีกฎหมายล่าช้ากว่าความเจริญของบ้านเมือง ทำให้ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนั้น จึงขัดกับความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่

๑๐. ประชาชนมักไม่ให้ความร่วมมือกับตำรวจในการชี้ช่องให้จับโจรผู้ร้าย หรือหลีกเลี่ยงในการเป็นพยานให้กับตำรวจ เพราะไม่ได้รับความคุ้มครองจากตำรวจดีพอ บางกรณีตำรวจก็ไม่เก็บความลับเรื่องตัวบุคคลผู้เป็นพยาน หรือสายลับให้ตำรวจ ทำให้พยานหรือสายลับได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต

๑๑. ตำรวจชั้นผู้น้อยปฏิบัติงานผิดพลาด เพราะไม่รู้กฎหมายหรือรู้เพียงงู ๆ ปลา ๆ

อดีตอธิบดีกรมตำรวจจึงได้วางมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงระบบงานและตัวตำรวจให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้น ดำเนินการให้ภาพพจน์ตำรวจที่เสียหายไปนี้หมดสิ้นไปจากกรมตำรวจให้ได้ และให้ตำรวจทุกคนปรับปรุงแก้ไขตนเองเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อศักดิ์ศรีของตำรวจอาชีพ เพื่อความรักและไว้วางใจจากประชาชน

แม้ในปัจจุบันเองภาพพจน์ของตำรวจก็ได้ดีขึ้นมาเลยในสายตาของประชาชน กรณีที่เห็นได้ชัดถึงคดีฆ่า โทงว ห้าพลึง จะพบว่ามีปัญหาหนักใจมาก พล.ต.ค. ชาญ หอมหวล ผู้บังคับการตำรวจนครบาลได้กล่าวว่า "คดีฆ่าโทงว ห้าพลึง" นี้มีปัญหาคือ คนไม่ให้ความร่วมมือกับตำรวจ นั่นแสดงให้เห็นว่ากรมตำรวจต้องปรับปรุงให้ประชาชนมั่นใจว่าตำรวจจะปกป้องให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้วเขาก็จะให้

ความร่วมมือกับตำรวจ เป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภาพพจน์ของตำรวจนั้นคงจะต้องมีการแก้ไขกันอย่างจริงจัง จึงเสียทีเพราะตำรวจนั้นเป็นหน่วยงานที่สัมพันธ์กับมวลชนมากที่สุด พล.ต.อ.ณรงค์ มหามนต์ โค้กกล่าวถึงนโยบายเรื่องการเข้าหามวลชนเพื่อปรับปรุงแก้ไขภาพพจน์ของตำรวจ โดยกล่าวว่า "ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนั้น แม้จะมีกำลังพลมากมายปานใด มีอาวุธและเครื่องมือเครื่องใช้พร้อมมูลปานใดก็ตาม หากปราศจากความร่วมมือของประชาชนแล้ว ความพยายามทั้งมวลของตำรวจก็แทบจะไร้ผล"^๕ จากความคิดดังกล่าวนี้กรมตำรวจจึงได้จัดตั้งโครงการมวลชนสัมพันธ์ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๖๖/๒๕๒๓ และ ๖๕/๒๕๒๕

นอกจากนี้แล้ว กรมตำรวจควรที่จะประชาสัมพันธ์หรือให้รางวัลยกย่องตำรวจที่มีวีรกรรมดีเด่นแก่ตำรวจที่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลตามเป้าหมาย เพื่อให้ประชาชนเกิดศรัทธาในตำรวจ มองภาพพจน์ตำรวจว่าเป็นมิตรแท้และเพื่อนที่อบอุ่นใจของประชาชน

๖. การจัดสวัสดิการให้แก่ตำรวจ การดำเนินงานของตำรวจจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นตำรวจจะต้องได้รับอัตราค่าครองชีพปรับเงินเดือนของข้าราชการชั้นผู้น้อยให้สูงขึ้นกว่าทุกวันนี้ เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานสวัสดิการของกรมตำรวจ รวมทั้งการปรับปรุงบริการสวัสดิการ จัดที่อยู่อาศัย นอกจากนั้นก็ควรให้มีการปรับปรุงร้านสหกรณ์ตำรวจ สโมสรและการกีฬาของตำรวจ

ในคำนำปัญหาอุปสรรคของการจัดสวัสดิการให้แก่ตำรวจที่ควรปรับปรุง ก็คือการเพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานสวัสดิการของกรมตำรวจ และการแบ่งสรรงบประมาณสวัสดิการไว้เป็นส่วนสักค่างหาก การส่งเสริมในคำนำสวัสดิการก็ได้กระทำอยู่ตามคำสั่งที่จะสามารถจัดทำไปได้ เช่นสร้างและซ่อมแซมบ้านพักตำรวจ อาคารสถานที่ทำงาน และจัดการช่วยเหลือสงเคราะห์ในด้านการเงินและบริการตามที่กล่าวมาแล้ว แต่สาเหตุที่การจัดสวัสดิการหรือการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นต้นว่า การจัดร้านค้าสหกรณ์ฯ

^๕ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์: สามมิติของกรมตำรวจไทยในทศวรรษใหม่ (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๕๔.

ส่วนในด้านการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย ซึ่งกรมตำรวจจะต้องขยายให้ครอบคลุมกว้างขวางกว่าเดิม เพราะตำรวจนั้นมีช่วงเวลากการปฏิบัติที่ไม่เหมือนข้าราชการอื่น ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมสภาพอาคารให้เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยได้อย่างมีความสุขสบาย และควรที่จะได้ริเริ่มจัดในรูปอาคารสงเคราะห์เช่าซื้อซึ่งจะเป็นกรณีพิเศษแก่ข้าราชการตำรวจในกาลต่อไปด้วย ทั้งนี้ย่อมจะเป็นการช่วยแบ่งเบาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจของข้าราชการตำรวจไปได้มาก นอกจากนี้แล้วควรปรับปรุงร้านสหกรณ์ ควรขยายลงไปถึงในระดับส่วนภูมิภาค คือในระดับจังหวัดต่าง ๆ ด้วย สำหรับสโมสรของกรมตำรวจนั้นโดยเฉพาะสโมสรตำรวจที่เป็นส่วนกลางนั้นควรที่จะปรับปรุงให้อยู่ในพื้นที่ให้มีอาคารที่กว้างขวางพอสมควร และควรได้รับการสนับสนุนการเงินจากงบสวัสดิการในด้านการกีฬานั้น ควรที่จะจัดให้มีการแข่งขันกีฬาตำรวจให้ทั่วถึงรวมทั้งเขตภูธรด้วย

๓. สมควรให้มีตำรวจท้องถิ่นในการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นการมีตำรวจท้องถิ่นนั้นเหมาะสมมากเพราะตำรวจท้องถิ่นจะสามารถแบ่งเบาภาระในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนรู้ปัญหาในท้องถิ่นของตนเองเป็นพิเศษและจะแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน เป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ควรกระจายอำนาจให้การปกครองท้องถิ่นในลักษณะของ **Local Self Government** ต่อไปในอนาคตโดยให้ตำรวจท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้ง คณะบุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งจะต้องแถลงนโยบายการดำเนินงานของตนให้แน่นอนและให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินโดยการเลือกตั้ง และควบคุมบุคคลดังกล่าว นอกจากนั้นแล้วกิจการตำรวจสามารถดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การพัฒนาระบบการปกครองของประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น จากการศึกษาเรื่องการเมืองไทยกับการบริหารงานตำรวจนั้นพบว่า ตำรวจนั้นมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับระบบการเมืองไทย การบริหารตำรวจจะถูกแทรกแซงจากนักการเมืองนักการทหารหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพบรรยากาศทางการเมืองภายในประเทศไทยด้วย ระบบพรรคการเมืองอันเป็นหัวใจหลักของการปกครองในระบบรัฐสภา สถาบันนิติบัญญัติจะทำหน้าที่เต็มรูปแบบได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นหัวใจหลักใหญ่ ถ้าพรรคการเมืองไทยเจริญเติบโตเต็มที่ การระดมประชาชนเข้าสู่ระบบการเมืองก็จะมีมากขึ้นกว่าเดิม และการเลือกตั้งโดยใช้เงินเป็นสื่อทางการเมืองก็จะค่อย ๆ หดหายไป นักการเมืองนักการทหารถ้าถูกประชาชนควบคุมได้โดยตรงจากระบบพรรคการเมืองซึ่งเป็นตัวแทน

ของประชาชนอย่างแท้จริงแล้ว อำนาจจอมปลอมของนักการเมืองก็เข้าแทรกแซงการบริหารงานตำรวจจะลดน้อยถอยลงไปค่าย และกรมตำรวจก็จะมีความเป็นอิสระมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย